

Miért van válságban az érdekegyeztetés?

Az érdekegyeztetés válságban van – halljuk naponta a sajtóból – és ezért a szakszervezetek felelősek. Közülük is azok, akik „sokan vannak”, pedig az ország munkavállalói „nem bírják el őket”. A vesztesek, akik nem érték el az üzemi tanács választásokon 10 százalékot, akik nincsenek bent még a parlamentben sem, akik nem szeretnék, hogy egy érdekegyeztetési törvény szépen meghatározza azt, hogy ki nek vannak olyan érdekei, amelyeket országos szinten lehet egyeztetni.

A LIGA Szakszervezetek álláspontja szerint az érdekegyeztetés válságát, minden ellenkező híresztelés ellenére, nem a szakszervezetek egymás közötti vitái, hanem a kormány magatartása okozza. A szociál-liberális kormány

alapvetően egy liberális gazdaságpolitika irányába tesz tétova (ez benne a szociál-...) lépéseket. Szigorúan értelmezve ez a szemlélet kizár mindenfajta szakszervezeti beleszólást, („korporativizmust?!”) és vélemény-

Üzemi tanács választások:

1993:

LIGA 5,6 %

1995:

LIGA 6,9 %

(Cikkünk a 2.-3. oldalon)

nyilvánítást a kormány tervezett intézkedéseiről.

Mindezek mellett a kormány adminisztrációja lassan és rosszul működik. (A pénzügyminisztériumon kívül egyetlen más minisztérium sem volt képes az általa felügyelt terület határidőre, írásban felmérni folyamatosan áttekinteni a működését, és erről adatokat, terveket és dokumentumokat szolgáltatni a szociális partnereknek sem a tervezett Társadalmi Gazdasági Megállapodás alatt, sem a későbbiekben.) (Folytatás az 5. oldalon)

„Az exkommunista hatalomtól nincs mit várnunk”

A lengyel Szolidaritás elnöke a LIGA-ban

A lengyel Szolidaritás elnöki delegációja szeptember 6. és 9. között látogatást tett a LIGA Szakszervezeteknél. Programja során Marian Krzaklewski, a Szolidaritás elnöke, Andrzej Adamczyk, nemzetközi titkár, és Janusz Tomaszewski alelnök találkozott többek között a LIGA Elnökségével, a Munkástanácsok és az MSZOSZ elnökével is.

A küldöttség látogatása alapvetően baráti volt, célja, hogy a résztvevők tapasztalatokat cseréljenek a különböző országokban, de hasonló politikai helyzetben lévő szakszervezetek tevékenységéről, érdekérvényesítési lehetőségeiről. A nem szakszervezetek közötti találkozók – Bauer Tamás parlamenti képviselővel, az SZDSZ ügyvivőjével, valamint Héthy Lajossal, a Munkaügyi Minisztérium politikai államtitkárával – Magyarország gazdasági helyzete, a koalíció jelenlegi helyzete és a magyar munkaügyi viszonyok kerültek szóba – nem minden tanúság nélkül. Krzaklewski kijelentette: ha Lengyelországban is hasonló lenne a gazdasági helyzet, nevezetesen a GDP 2-3 százalékkal nő, ugyanakkor a reálbérek 7 százalékkal csökkennek, már általános sztrájkot hirdetett volna a Szolidaritás. Ugyanis a lengyel szakszervezetnek 1992-ben sikerült egy olyan megállapodást kötni a kormánnyal, amely szerint ha a bruttó nemzeti

termék (GDP) nő, akkor a reálbéreknek is nőniük kell.

A kötetlen találkozók azonban kiderült, ha a kormánnyal tárgyal, nincs könnyű helyzetben a nagymúltú Szolidaritás sem. A jelenlegi lengyel kormány úgy kezeli a Szolidaritást, mint legnagyobb politikai ellenfelét. Az exkommunistákból álló kormány gyakran azért utasítja vissza követeléseiket, hogy megakadályozza a szakszervezet sikeres működését – jelentette ki Krzaklewski. Hozzátette: a régi utódparti szakszervezettel még rosszabb a kapcsolatuk. Nincs hivatalos a kapcsolat a Szolidaritás és az OPZZ között, ugyanis Lengyelországban nem történt meg a vagyonmegosztás, és az OPZZ nem szociáldemokrata, hanem ortodox kommunista irányvonalat követ. Ebből a szempontból szívesen lecserélnék az OPZZ-t a MSZOSZ-ra – tréfálkoztak a küldöttségből többen is, amit alátámasztott a találkozó az MSZOSZ elnökével. Ezt követően

azonban Krzaklewski azt nyilatkozta: „Engem is sokszor felkértek a legkülönbözőbb miniszteri posztok betöltésére, de mindig visszautasítottam, mert az a Szolidaritás elárulása lenne.”

A küldöttség találkozott a LIGA szövetségeinek vezetőivel a LIGA székházában, valamint egy rövid miskolci kirándulás során a Miskolci Területi Szövetség tagjaival is. A legutóbbi kongresszuson újraválasztott elnök kijelentette, hogy a Szolidaritás újra kezd népszerű lenni azok körében is, akik Walensa köztársasági elnökké választása után kiábrándultak a független politikai és szakszervezeti mozgalmából. A szervezet célja az, hogy a jövőben tisztán érdekvédelmi feladatokat lásson el, bár Lengyelországban, a nagyszámú kis párt miatt több politikai és társadalmi kérdésben is meg kell szólalnia a független szakszervezetnek.

K.L.

A 1993. és az 1995. évi üzemi tanács választások eredményeinek összesítése konföderációnként

Ágazati-szakmai választ. biz.	össz. szav. 1993.	össz. szav. 1995.	LIGA 1993.	LIGA 1995.	LIGA % 1993.	LIGA % 1995.	MSZOSZ 1993.	MSZOSZ 1995.	MSZOSZ % 1993.	MSZOSZ % 1995.	MOSZ 1993.	MOSZ 1995.	MOSZ % 1993.	MOSZ % 1995.
I. Bányász	263.498	260.236	15.368	14.734	5,83	5,66	232.933	207.484	88,40	79,72	14.398	16.279	5,64	6,25
II. Bőripar	61.029	60.649	51		0,08	0,16	60.649	60.649	99,38	99,87	329		0,54	
III. Egészségügy														
IV. Kőzalkalmazott														
V. Élelmézésiipar	587.741	462.926	17.291	10.320	2,94	2,20	561.075	431.720	95,46	93,25	7.221	7.472	1,23	1,61
VI. Építőipar	316.582	174.124	4.799	5.636	1,52	3,24	299.253	162.370	94,53	93,24	9.007	6.133	2,85	3,51
VII. Helyiipar és városgazdálkodás	322.646	298.187	9.547	3.471	2,96	1,17	157.195	277.579	48,72	93,10	4.208	3.489	1,30	1,16
VIII. Közlekedés	375.082	421.152	22.745	52.884	6,06	12,53	41.227	52.317	10,99	12,40	18.617	20.079	4,96	4,76
IX. Vegyipar	509.263	478.753	33.996	28.647	6,68	6,00	118.771	826	23,32	0,20	3.547	6.507	0,70	1,40
X. MEDOSZ	231.740	265.717	6.955	1.151	3,00	0,40	185.997	157.092	80,26	59,10	491	-	0,21	-
XI. Postás	552.338	560.684	16.926	1.652	3,06	0,29	516.397	512.195	93,49	91,36	11.540	16.063	2,09	2,99
XII. Ruházatiipar	101.836	100.030					97.303		95,55		294		0,29	
XIII. Textilipar	165.840	144.071	3.786	3.189	2,28	2,21	156.121	135.129	94,14	93,79	5.933	3.531	3,58	2,45
XIV. Vasutas	405.939	452.359	82.053	114.748	20,21	25,37	275.067	288.186	67,76	63,70	277	406	0,17	0,09
XV. Vasas	993.960	856.130	105.218	110.348	10,59	12,89	655.921	507.675	65,99	59,30	50.563	40.826	5,09	4,76
XVI. Művészeti														
XVII. KASZ	840.066	389.554	10.940	838	1,30	0,22	719.525	388.716	85,65	99,78	495		0,06	
XVIII. Nyomdaipar	56.809	56.849	455		0,80		55.955		98,50		399		0,70	
XIX. Papíripar	34.749	28.722					33.175	26.482	95,47		1.574	1.220	4,53	
XX. Sajtó	13.185						13.185		100,00				0,00	
XXI. Könyvszakmai														
XXII. Pedagógusok														
Összesen	5.832.303	5.004.328	330.130	347.618	5,66	6,95	4.179.749	3.208.400	71,67	64,10	128.893	121.978	2,21	2,44
Szavazatváltozás		- 827.975		+17.488		+ 1,29		- 971.349		- 7,57		- 6.915		+ 0,23
Magához képest		85,80 %		105,30%		125 %		76 %		88,5 %		94,6 %		110,4%

Ágazati-szakmai választ. biz.	Dem. LIGA 1995.	Dem. LIGA % 1995.	Aszok 1993.	Aszok 1995.	Aszok % 1993.	Aszok % 1995.	SZEF 1993.	SZEF % 1993.	ÉSZT 1993.	ÉSZT 1995.	ÉSZT % 1993.	Egyéb 1993.	Egyéb 1995.	Egyéb % 1993.	Egyéb % 1995.
I. Bányász			-	612	-	0,23						799	10.603	0,30	4,07
II. Bőripar															
III. Egészségügy															
IV. Kőzalkalmazott															
V. Élelmézésiipar	5.557	1,20	-	-	-					266		2.154	7.591	0,37	1,60
VI. Építőipar							1.293	0,41				2.230		0,70	
VII. Helyiipar és városgazdálkodás	4.616	1,55	132.370	4.866	41,06	1,63						19.266	4.123	5,96	1,15
VIII. Közlekedés			271.635	275.117	72,42	65,21				736		20.858	20.755	5,56	4,92
IX. Vegyipar	14.805	3,10	342.462	420.122	67,25	87,80						10.487	7.848	2,00	1,60
X. MEDOSZ	5.596	2,10							38.29	36.216	16,53		65.327		24,60
XI. Postás									7			7.475	25.790	1,35	4,60
XII. Ruházatiipar			4.239		4,16										
XIII. Textilipar	2.221	1,54													
XIV. Vasutas			48.089	42.852	11,85	9,47						453	262	0,11	0,06
XV. Vasas	11.850	1,38	178.983	181.983	18,01	21,25						3.275		0,13	
XVI. Művészeti														0,45	
XVII. KASZ			105.092		12,51							4.000		0,46	
XVIII. Nyomdaipar	556	0,98													
XIX. Papíripar													1.020		
XX. Sajtó															
XXI. Könyvszakmai															
XXII. Pedagógusok															
Összesen	45.201	0,90	1.082.970	925.532	18,57	18,49	1.293	0,02	38.29	37.218	0,66	70.957	156.504	1,22	3,13
Szavazatváltozás				- 157.438		- 0,08				-1.079			+ 84.468		+ 1,91
Magához képest				85,40%		99,56%				97,18%			220,00%		256,00%

ÜT választások 1995-1993

Az alábbiakban a saját számításaink szerinti eredményt szerepeltetjük, amely a szavazatok 95- 99 százalékának ismeretében készült. Ezért, illetve az egyes eredmények vitatása miatt néhány tized százalékkal eltérhet az Országos Választási Bizottság eredményétől.

Még dül a számháború a sajtóban arról, hogy ki nyerte meg az üt választásokat, ám e választások valódi elemzése még várat magára. Pedig a választási eredmények 95-99 százalékának ismeretében (a bőripar, illetve a konföderációhoz nem tartozó sajtóágazat eredményei még pontatlanok, máshol meg viták vannak – és lesznek) már lehetséges összehasonlításokat tenni a 95-ös és a 93-as eredmények között. Íme: A összes szavazatok száma 827.975-tel csökkent, aminek több oka is lehet. Egyrészt a privatizáció, melynek eredményeképpen a nagy cégek kisebbekre alakultak át, kisebb létszámú üt.-re lehetett szavazni, máshol nem is volt választás, az emberek kiábrándultak, stb. A szavazat csökkenést konföderációnként összeadva – ennyivel kevesebben szavaztak egy-egy konföderációra – mínusz 1,1 milliós nagyságrendet kapunk, ám összehasonlítva ezt az összszavazatok csökkenésével kiderül, hogy 280 ezer szavazat egyszerűen máshova, más konföderációhoz került.

A szavazatok számának változását és az elért százalékokat konföderációként tekintve érdekes változásokat figyelhetünk meg, akkor is, ha tudjuk, hogy a szavazatok számának változása a választási rendszer, az előző bekezdésben felsoroltak és egyéb okok miatt meglehetősen ingoványos talaj a messzenő következtetések levonása szempontjából. Szembetűnő például, hogy a válságon, leszakadáson átesett LIGA az egyetlen konföderáció, melynél mind abszolút értékben, mind százalékosan növekedett az eredmény. (17 és félezer plusz szavazat, 6,9 - 7 százalék). Itt meg kell jegyezni, hogy a választási bizottságtól kapott információ szerint a 93-as választási eredményeket is ki-ki maga számolta ki, illetve önszorgalomból a bizottság titkárnője. A számokról és a számolás mikéntjéről, metodikájáról nincs hatályos megállapodás, szabály, vagy pláne törvény. Az MSZOSZ 93-hoz képest több mint 950 ezer szavazatot

„vesztett”, 72 százalékról 64-re esett vissza. A Munkástanácsok közel 7 ezer szavazattal kapott kevesebbet, ám 2,21%-ról 2,44%-ra növelte eredményét. Az Autonómokra 160 ezerrel kevesebben voksoltak, ami százalékosan mindössze 8 század százalék visszaesést jelent – ők tartották a formájukat.

Ha önmagukhoz mérjük a konföderációkra leadott szavazatokat (95-ös eredmény / 93-as eredmény), akkor a következő derül ki: A leadott szavazatok száma 85 százaléka az előbbinek. A LIGA +5 százalék növekedést ért el, míg az MSZOSZ csupán 77 százalékos eredményt produkált. A Munkástanácsok 95, az Autonómok 85 százalékos eredményt szereztek. A 93-ban és 95-ben elért százalékos eredményeket összehasonlítva (95-ös százalék / 93-as százalék) az eredmények a következőképpen alakulnak:

LIGA 126 %, MSZOSZ 89 %, Munkástanácsok 110 %, Autonómok 100 %. Az összehasonlításokból természetesen, mint bevezetőmben említettem, messzenemő következtetéseket nem lehet levonni. Nem derül ki például, hogy hol dolgoztak jól, és hol rosszul a különböző konföderációk szervezői. Ami biztos: az üt választások eredményei elsősorban vállalati szinten értelmezhetők, illetve a vagyonmegosztást tekintve van jelentőségük; a százalékos eredményeket tekintve a legnagyobb növekedést az „Egyéb”- vagyis konföderációkhoz nem tartozók kategóriája produkálta – itt gyakorlatilag megkétszereződött a szavazatok száma.

1,2 százalékkal növelte a szavazatait a LIGA, ami lényeges eredmény, főleg, ha figyelembe vesszük azt a tény, hogy a 94-ben kivált „Demokrata LIGA”-közül 1 százalékosan ért el (bár ennek részletei is a vitatott tételek között szerepelnek)! A Munkástanácsok 0,23 százalékosan nyert, míg a többiek stagnáltak, illetve az MSZOSZ közel 8 százalékosan veszített. (Az adatok a 2. oldalon lévő táblázatban.)

Teóke Gábor

Az Országos Választási Bizottság sajtótájékoztatója

Augusztus 29-én az MSZOSZ székházában sajtótájékoztatót tartott az Országos Választási Bizottság. Dr. Hajdú Attila, a bizottság elnöke elmondta: a következő üzemi tanács választások összesítésénél szükség lesz egy félprofi szavazatösszesítő munkaszervezetre, hiszen nem várható el a társadalmi munkában dolgozó szakszervezeti vezetőktől, hogy pontos, mindenre kiterjedő adatszolgáltatást adjanak. Jelentősen megnehezíti a konföderációk szavazatainak összehasonlítását a közalkalmazotti és a piaci szférában eltérő szavazatösszesítési rend is, valamint azok a viták, amelyek a bányászatban, a közlekedésben vagy a bőriparban jelenleg sem teszik lehetővé a végleges szavazatok és ezek százalékaikainak megállapítását.

Az elnök hozzászólta: az OVB eredményei csak az ÉT-ben meglevő hat konföderáció eredményeire térnek ki, a többi konföderációt a bizottság által felkért szakértők az egyéb szakszervezetek közé sorolták. Mindazonáltal az ágazati vagyon megosztását nem befolyásolja a bizottság működése, hiszen a törvény szerint a vagyoni osztozkodás alapja az elért szavazatok közötti arány, nem pedig az OVB dokumentuma.

Az OVB jelentése szerint az 1995. évi üzemi tanács választásokon a piaci szférában a legtöbb szavazatot az MSZOSZ kapta, ez – szemben a két évvel ezelőtti 71,6 százalékkal – a szavazatok 66,5 százalékát jelenti. A második helyen az Autonóm Szakszervezetek végzett 20,3 százalékkal – immár közel két százalékos növekedést mutatva az előző választásokhoz képest. A harmadik hely ismét a LIGA Szakszervezeteké, 6,4 százalék, közel egy százalékkal magasabb a LIGA előző eredményénél. A további sorrend: Munkástanácsok 2,4 százalék, ÉSZT 0,8 százalék, SZEZ 0,07 százalék, valamint egyéb szakszervezetek 3,3 százalék.

Titkos tárgyalások...

A munkavállalói oldalon

A munkavállalói oldal soros elnöki tisztét augusztus hónapban a LIGA szakszervezetek adta. Az MSZOSZ kezdeményezése alapján a konföderációk képviselői többször is egyeztettek az energia áremelés kompenzációjával, a tripartit árellenőrzés bevezetésével és az árképzéssel összefüggő feladatokról. A vitában felmerült, hogy választ kell találni a kompenzáció forrására, fel kell tárni az áremelés bérügyi összefüggéseit és összhangba kell hozni a szakszervezetek bérpolitikai törekvéseivel, fel kell hívni a figyelmet a rendszerben megjelenő központosítási törekvésekre, valamint figyelmet kell fordítani az intézményi kompenzáció kérdéskörére.

Az áremelés mellett a másik nagy témacsoport a privatizációval és a választásokkal volt kapcsolatos. Az oldal megerősítette azon álláspontját is, hogy szükségesnek tartja a szakszervezeti képviselő biztosítását az ágazati privatizációs bizottságokban, valamint – a LIGA felvetésére – megvitatta a VIKSZ, valamint a Választási Bizottság működésével kapcsolatban tapasztalt problémákat.

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet felkérte a Magyar kormányt, a munkáltatókat és a munkavállalókat, hogy az ILO konvenciók betartásával kapcsolatos szakszervezeti álláspontot összegezzék. A munkavállalói oldal az összegzésére a jogi ad-hoc bizottságot kérték fel, valamint augusztus végéig a konföderációk eljuttatták egymáshoz írásos észrevételeiket. *(A LIGA tanulmányának részletét lásd az 5. oldalon)*

Üdülés

Az oldal képviselői megfogalmazták véleményüket a Nemzeti Üdülési Alapítvány, a HUNGUEST Rt. – alapvetően szociális szempontú üdültetést szolgáló – működésének eddigi tapasztalatairól és továbbfejlesztésének le-

hetséges irányairól. A szakszervezetek kijelentették, hogy 1996-ra elengedhetetlennek tartják a legalább 800 MFt-os állami támogatás fenntartását és – figyelemmel az üdültetési rendszer strukturális átalakításának időbeli ütemezésére és költségeire – ezt az igényt 1997-ben is megalapozottnak látják.

Az oldal ismételt megerősítette, szükségesnek tartja, hogy a lehető leg-rövidebb időn belül a kooperációs üdülési férőhelyek döntően pénzbeli megváltása megtörténjék, biztosítva, hogy elsőnek a szakszervezetek ezirányú igényei kerüljenek kielégítésre. Ellenben nem támogatta az üdülő-vagyon eladását – amelynek realitása a nyomott ingatlanpiac és a jelenlegi inflációs folyamatok mellett egyébként is kétséges.

Az oldal jövője

Sor került az oldal tagjai között egy informális találkozóra is, augusztus 25-én délután, a TUNGSRAM szervezésében. A zártkörű politikai egyeztetés témája az volt, hogy kik üljenek a továbbiakban az Érdekegyeztető Tanács munkavállalói oldalán. A kiszivárgott információk szerint elhangzott az a javaslat, mely szerint a nagy szervezeteknek súlyozott szavazatokkal kellene rendelkeznie, valamint az üzemi tanács választások eredményei alapján a továbbiakban csak az 5 illetve a 10 százalékot elért szervezetek vehetnének részt az oldal munkájában.

A találkozó után a LIGA képviselői kifejtették véleményüket, miszerint nincs értelme a kizorítósnak, fenn kell tartani a szakszervezeti pluralizmust, azonban a továbbiakban át kell gondolni azt a javaslatot, hogy az ÉT munkavállalói a jövőben ne konszenzussal, hanem kétharmados többséggel hozzák döntéseiket.

K-ét

Tavaly a vállalatok 21 százaléknál kötöttek bérmegállapodást

Nemrég került az Érdekegyeztető Tanács elé az a tájékoztató, amely beszámol a középszintű, illetve a gazdálkodó szervezeteknél kötött bér-megállapodásokról. Ezek szerint a megállapodások száma csökkent 1994-ben. Középszintű megállapodást mindössze 12 ágazatban kötöttek, ugyanakkor ebben a körben a megállapodások már nem ajánló jellegűek, hanem kötelezőek voltak.

A beérkezett szerződésekből kitűnik, hogy a nyilvántartásban szereplő 8630 gazdálkodó egységből csupán 3322 esetben történt kollektív szerződés kötés, ugyanakkor bérmegállapodást csak 490 esetben kötöttek a munkavállalók és a munkáltatók.

Mire vonatkoznak a bérmegállapodások?

Középszinten túlnyomó részt a bértarifára, ezen kívül a minimálbér (9500 és 15000 forint közötti összegben) és az átlagkereset növelése is szerepel a szerződésekből. A gazdálkodó szervezetek pedig 90 százalékban az alapbér növelését tartották a legfontosabbnak, de minden második megállapodás kiterjed az átlagkereset növelésére, a bértarifa rendszerre, és minden harmadik a minimális bérré is.

Az alapbérnövekedés 10 és 41 százalék között ingadozott (a felső érték a pénzügyi ágazatokban volt jellemző), nemzetgazdasági szinten pedig 17 százalékos volt. Az átlagkeresetnövelés nemzetgazdasági szinten 20 százalékosra tehető, a szerződések nagy többsége is 18 és 25 százalékot határoz meg – ennél magasabb érték csak elvétve található a megállapodások között.

k.l.

Miért van válságban az érdekegyeztetés?

(Folytatás az első oldalról)

A munkavállalói oldalon belül természetesen voltak, vannak jelentős viták, ezeket azonban az utóbbi öt évben oldalon belül, egymás között oldották meg a szakszervezetek. **A munkavállalói oldal a többi szociális partner felé többnyire egységes álláspontot képviselt.** Éppen a Kormány volt az a partner, aki többször is megváltoztatta, vagy nem tartotta be a szavát, előkészítetlen anyagok alapján várt helyeslést a döntéseihez. A Kormány terjesztett elő törvényjavaslatokat a parlamentben anélkül, hogy azokat érdemben, vagy egyáltalán megtárgyalta volna az Érdekegyeztető Tanáccsal. Az úgynevezett „háttértárgyalások” módszerének bevezetése - pontosabban újraelésztése - pedig csak arra jó, hogy tovább rontsa az érdekegyeztetés hitelét, egyszerű színjátékot csináljon az országos érdekegyeztetésből.

Sok vagy kevés?

Azt, hogy *hány szakszervezetet képesek eltartani a magyar munkavállalók*, hadd döntsék el ők maguk. Szükséges tisztázni: a szakszervezetek működése nem terheli a költségvetést. Természetesen több szakszervezeti központot fenntartani drágább, mint egyet. Ugyanakkor a demokráciákra nem az a legjellemzőbb, hogy olcsóak. A szakszervezeti pluralizmus fenntartásánál azt kell mérlegelni, hogy költségesebb-e, mint olyan intézkedések hatását elszüntetni, amelyek azért születtek, mert nem jelent meg az érdekegyeztetés fórumain az érdekeltek ellenvéleménye.

Országos szint

Tarthatatlan, hogy a közvélemény szemében az ÜT-KT választások eredményei, illetve az Érdekegyeztető Tanács összetétele egyre inkább összekapcsolódik, köszönhetően néhány lelkiismeretlen szakszervezeti vezető és erre természetesen örömmel reagáló

állami vezető nyilatkozatainak, akik ezt a sem törvénybe, sem bármilyen más megállapodásba nem került elveket ismételik folyamatosan a sajtónak. Ezzel kapcsolatban le kell szögezni az alábbiakat:

- A munkavállalói oldal összetétele soha nem volt semmilyen külső követelményhez kötve. Akik elfogadták egymást partnernek, azok ültek egy asztalhoz.
- A tb. képviselők 1993. évi választásán létezett egy országos követelményrendszer. E szerint listát állíthatott minden olyan országos szakszervezeti szövetség, amely együttesen: legalább 3 nemzetgazdasági ágban – bírósági nyilvántartásba vett – és legalább 10 alágazatban tagszervezettel rendelkezik, és a szövetség, vagy tagszervezetei legalább 5, különböző megyében működő területi szervezettel rendelkeznek, és tagszervezetei együttesen legalább 100 különböző munkáltatónál működő munkahelyi szervezettel rendelkeznek. Ezeknek a kritériumoknak a LIGA megfelelt.
- Az ÜT-KT választás alapvetően munkahelyi, vagyis üzemi támogatottságot tükröz, miközben az ÉT makrogazdasági problémákkal foglalkozik elsősorban. Ha már valamilyen választáshoz kellene kötni az ÉT-ben való részvételt, akkor jellemzőbb lenne a TB választások eredményét figyelembe venni.
- Szó sem volt róla, hogy az ÜT-KT választások eredménye alapvetően befolyásolni fogja az ÉT-ben való részvételt. Erről előre kellett volna döntenie. Elég baj egyébként, hogy e választás eredménye össze volt kötve a szakszervezeti vagyoneelosztással.

A reprezentatívok

- Mindezeket túl a LIGA azokat a konföderációkat tekinti reprezentatívnak, amelyekről tudja, hogy:

⇒ több ágazatban, számottevő szakszervezetet képviselnek,

⇒ több megyében vannak területi szervezeteik,
 ⇒ jelentős nemzetközi kapcsolatrendszerük van
 ⇒ perifériális érdekeik mellett országos kérdésekben is van álláspontjuk, mondanivalójuk.

- Szándékosan nem írtunk konkrét számokat ezzel kapcsolatban, mert a LIGA véleménye szerint egy átalakulófélben lévő társadalomban, gazdaságban nem szabad lebecsülni a folyamatok változásának ütemét. (Az üzemi tanács választások eredménye azt mutatja, hogy két év alatt az eredmények 5-10 százaléka megváltozott. Így relatív, hogy a LIGA közel 7 százalékos eredménye, amely a két évvel ezelőtti eredmény 125 százaléka „veszteség” vagy „nyereség-e”)

Egyetértés szükségeltetik

- Továbbra is úgy gondoljuk, hogy a kritériumok kialakításához a felek egyetértése szükséges, azt nem lehet kívülről, vagy csak a saját szempontjaik szerint „levezényelni”. Ilyen megállapodás pedig egyelőre nincsen. Úgy véljük, hogy senki sem erőltetheti rá a maga szempontjait a többiekre, egy alulról szerveződő szakszervezeti mozgalomban.

(Természetesen, ha az egyetértéssel létrehozandó, a reprezentativitást előíró kritériumok közé - majdan! - egy, fontos szempontként bekerül az ÜT-KT választás eredménye is, akkor azt el fogjuk fogadni. A munkavállalók és a szakszervezetek szempontjából is jobbnak tartanánk persze, ha az ÜT-KT-k választása ezentúl semmilyen módon nem lenne kapcsolatban a szakszervezetekkel, mert két különböző módon létrehozott és részben ellentétes célú szervezetről van szó. A szakszervezetek a most lezáruló vagyoneelosztás és a helyi reprezentatív kritérium miatt kénytelenek jelenleg részt venni egy olyan szervezet munkájában, amelynek alapvető célja a munkáltatói érdek közvetítése a munkavállaló felé. Míg a szakszervezetek célja éppen fordított.)

H.L. - T.G. - K.L.

A javaslatot a LIGA a következő általános megállapítások miatt utasítja el:

1) Hamis helyzetelemzésből kiindulva – az érdekegyeztetés fő problémája a munkavállalói oldal összetétele – szinte mindenről és mindennel kapcsolatban a reprezentativitás kérdése jön elő. Ráadásul mindez olyan módon, hogy axiómaként kezelik, hogy a reprezentativitást jelenleg kizárólag az ÜT-KT választások eredménye alapján lehet eldönteni. (Mégpedig a két eredményt összeadva, ami a szavazatok eltérő összesítése miatt önmagában nonszensz.)

2) Különböző al és szuper ét-eket, bizottságokat akarnak létrehozni, melyek természetesen főnről lefelé épülnének ki „ajánlás” alapján – aztán persze kötelező feladatokat kapva. Mindezen bizottságok révén tágulna az a kör, amely belelátna az államtitkokba. Mind a fentről lefele való építkezést, mind pedig a szakszervezetek bevonását a „titoktudók” belső körébe – akik persze tartják is a titkot – elutasítjuk.

3) Az egész tervezetet ráadásul a közhatalommal akarja rákényszeríteni önszerződésen alapuló partnereire.

4) Az egész anyag nem foglalkozik az alap problémával, hogy az ÉT-ben összesűszik a társadalmi és gazdasági – másrészt a munkaügyi egyeztetés. Utóbbiban azoknak kellene egyeztetni, akik érdekeltek munkahelyben. Ez a két kör főleg munkáltatói oldalról nem esik egybe, s a SZEF nem óhajtja feloldani ezt a problémát.

Fontos megjegyezni, hogy ha nem is erőltetjük, de nem is ellenezük egy érdekegyeztetési törvény megszületését, amennyiben az nem valamiféle íróasztalnál megszületett fantazmagóriát akar rákényszeríteni a partnerekre. Olyan törvényt tudunk elképzelni, amely szabályozza az oldalon belüli kapcsolatrendszereket, szabályozza a kompetenciát, stb., de nem tudunk elképzelni olyan törvényt, amely szabályozza a résztvevők körét. De semmiképpen nem tartjuk sürgősnek egy átalakuló társadalmi-gazdasági folyamatban.

Az elemzésről

Az ÉT-ről készült tudományos helyzetelemzés a Phare program keretében (Ladó Mária). A SZEF elemzése erre nem épít. Arra a problémára – melyre hivatkozva akarnak változtatni a jelenlegi helyzeten –, miszerint nagyobb társadalmi csoportok kimaradnak az érdekegyeztetésből, az ő tervezetük sem válaszol. Mellesleg az elemzésből furcsa mód hiányzik az utolsó év kritikája, ami arról szól, hogy a kormány az eddig kialakult rendszereket is megpróbálja megszüntetni.

Szükségessnek látjuk leszögezni:

Az érdekegyeztetésre vonatkozó SZEF javaslat kritikája

A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma szeptember közepén nyilvánosságra hozta elképzeléseit az érdekegyeztetés jövőjére vonatkozóan. Törvényi szabályozás szükséges, és 10 százalékos bejutási küszöb – véli a konföderáció. Sajnos a javaslat több ponton kiegészítésre szorul, de ennél is nagyobb baj, hogy nem old meg semmit.

1) A válsághoz semmi köze a jogszabályi hiánynak. Téves elképzelés, hogy egy egyszerű törvénnyel garantálni lehet a jó együttműködést.

2) Nem a megállapodások túlhaladotak. Ezért is illúzió az egész terv, mert a kormány a jelenleginél erősebb jogokat úgy sem fog adni, hisz ezeket sem tartja be.

3) Az érdekegyeztetéshez való tárgyi feltételek szűkossége igaz, de nevetséges arra számítani, hogy az állam majd pénzt ad elhöz.

– A következtetés pedig, mint fentebb említettük: hamis. Az elmúlt években nem a szakszervezetek egymás közti együttműködése volt a legnagyobb gond, hisz minden belső vita ellenére kifele viszonylag egységes képet sikerült mutatni

Kiindulás

Kiknek kell megállapodni az alapelvekről? A szociális partnerek egymáshoz való viszonya nem attól függ, hogy milyen szabály mit ír elő, hanem önmaguktól. Ki hajlandó tárgyalni és kivel és miről. Ha a hat konföderációnak magának kell megállapodni arról, hogy ki a partnere, ki az az örült, aki maga ellen foglal állást? Ugyanitt: a participációs intézmények és a szakszervezetek problémáját az okozza, hogy a munkahelyi szakszervezetek reprezentativitása rá van terhelve a helyi üzemi tanács-választásokra. Ha onnan sikerülne leválasztani, független lehetne a két intézmény. A szakszervezetek épp a reprezentativitás miatt kénytelenek benyomulni az üzemi tanácsokba, holott épp ellentétes céljaik és feladataik vannak. Ezt a problémát kellene megoldani és akkor nem lenne gond, hogy összekeverednek a funkciók és tisztségviselők.

Alapelvek

Elfogadhatatlan az az alapelv, amely szerint csak az lehet az ÉT tagja, aki képes betartani és betartatni az általa aláírt megállapodásokat. Pillanatnyilag se szakszervezet, se munkaadó, se kormány nem képes betartani, illetve betartatni megállapodásokat. Mert például a kormány hatá-

rozatait megvétőzhatja a parlament, stb. Ugyanitt a SZEF átmeneti megoldásként javasolja a konföderációk kényszerkoalícióját, csak hogy kijöjjön a 10 százalék. Ez eleve rossz ötlet. Koalíciót a bejutás után, szabad akaratból szokás kötni, nem lehet feltétele utólag a bentmaradásnak. Ugyanitt: az ÜT-KT választásokat nem lehet bizalmi szavazásnak tekinteni. Itt a különböző munkahelyeken a reprezentativitásért – ki köthet kollektív szerződést –, és a vagyonért folyt a küzdelem, erről szól a szavazás.

A szakszervezeti tagok majdani összeszámlálását nem értjük. Ki fogja összeszámlálni, milyen alapon? Ugyanitt aggályos a munkaadókra vonatkozó reprezentativitás kérdése, amit a SZEF összeköt a munkavállalók számosságával. Ilyen alapon kimaradna például az összes multinacionális cég, melyek kevés munkással és nagy termelékenységgel működnek, viszont nagy gazdasági befolyással bírnak. Anyag jórészt ismétli önmagát, illetve további ellentmondásokba bocsátkozik. Például: milyen alapon osztja fel különböző szférákra a gazdaságot, ráadásul, úgy, mintha azok egymás mellett működnének? Mi az a közüzemi szféra? Nem vették észre, hogy ilyen lassan már nincs is, nem vették észre, hogy most privatizálják a MÁTÁV-ot például? Egy klasszikus szakszervezetnek, s a LIGA ilyen módon próbál működni, mindegy, hogy ki a munkáltató. A javaslat további része már nem sok szót érdemel. Az „ajánlással” feltűről létrehozott ágazati, helyi, stb. grémiumok, melyek aztán jogokat és feladatokat kapnak egy jól ismert régi szisztémára emlékeztetnek határidőstől, felelőstől ...

Úgy tűnik, hogy a SZEF nehezen dolgozza fel a közszolgálatnak nevezett szféra egyre gyorsuló lebomlását, illetve azt, hogy míg e szférában ő a császár, addig az ÉT-ben nem sok szava van. Ezért úgy véli, hogy majd a törvény, a közhatalom megfelelő hatalomhoz, befolyáshoz fogja juttatni. S ezért mindenre képes, még arra is, hogy mindehhez mások kiszorítása révén jusson hozzá. Nem törődve azzal, hogy ezzel is gyöngíti az amúgy sem túl erős szakszervezeti mozgalmat.

– LIGA –

Az ILO egyezmények megsértésének gyakorlati tapasztalatai

A Magyar Állam az ILO ajánlásokat, egyezményeket elfogadta, jogrendszerének részévé tette, ennek ellenére a munkáltatók nem egy esetben nyíltan vagy burkoltan a szabályokkal szembeni sérelmes intézkedéseket hoznak.

Mivel ezek a szabályok a Munka Törvénykönyvében és egyéb jogszabályokban is szerepelnek, nyílt jogsértés esetén azokat a Bíróság orvosolja, a bizonyítási eljárás lefolytatása után. Más kérdés természetesen, hogy a közismerten hosszadalmas eljárás, vagy egyéb szubjektív okok miatt nem következik-e be érdekmúlás, és a jogsértés fennállásának idejére járó anyagi kárpótlás és egy esetleges erkölcsi elégtétel után a jogsértés mégis legalizált lesz.

A foglalkoztatási feltételek diszkriminatív elbírálása

Ezek olyan tényállások, amelyek jogvédelmet nem kaphatnak, mivel négy szemközti beszélgetések formájában történnek. Egyre általánosabban bevett szokás, hogy a munkáltató női munkaerők alkalmazása esetén érdeklődik családi állapotuk, jövőbeli elkötelezései és terveik után, különös tekintettel a házasságkötésről, tervezett gyermekvállalásról. Az alkalmazás elutasítása soha nem azonnal és soha nem a kikérdezett körülményekre történő hivatkozással valósul meg. Így a jogsértés megtörténtét meg lehet állapítani, de orvosolni nem. Ezekben az esetekben az ILO 111. sz. és 165. sz. egyezménye, valamint a Munka Törvénykönyve 5. és 77. paragrafusa kerül megsértésre.

Bíróság előtt nyert jogorvoslatot: GYES-ről visszatérő és újból dolgozni kívánó anyának mondtak fel. Igaz, az ilyen esetre vonatkozó Munka Törvénykönyve 90. paragrafusában foglalt felmondási tilalmat figyelembe véve, a tilalmi idő lejártja után, illetve azzal egyidejűleg, átszervezés, illetve ezen időn belüli munkahely megszüntetésével indokolva szüntették meg a munkaviszonyt. A perben cáfolni lehetett a

munkahely megszűnését és bizonyítani lehetett azt a „véletlen” egybeesést, hogy a kérdéses vállalatnál a kisgyermekes anyák esetében a felmondás sorozatosan hasonló körülmények között és indokolással történt. Az ítélet kimondta a munkaviszony jogellenes megszüntetését és háromszoros végkielégítés megfizetésére kötelezte a bíróságot az alperces munkáltatót. A munkavállaló nem merete bírói ítélet ellenére sem a továbbfoglalkoztatást vállalni, félve, hogy egy későbbi retorzió nem marad el. Megsértve az ILO 103. sz. és 165. sz. egyezménye, valamint a Munka Törvénykönyve 4. paragrafusát.

Itt megemlítünk még egy olyan esetet is, amely csak közvetetten kapcsolódik az ILO 111. sz. egyezményéhez, mert nem kifejezetten mint alkalmazási megkülönböztetés merült fel, mégis diszkriminatív intézkedés volt és az egyazon szakmán belüli megkülönböztetést célozta a szervezett és nem szervezett dolgozók között. Az érintett vállalat vezetősége kizárta az üdülést igénybevevő dolgozók köréből a szakszervezeti tagokat, üdülést szervezve kizárólag nem szakszervezeti munkavállalóknak. A jogorvoslat államigazgatási úton, a Munkavédelmi Felügyelet részéről történő bírságolás útján és a jogsértést kimondó és annak megszüntetésére kötelező határozattal zárult.

Szakszervezeti képviselők elleni intézkedések

Gyakori az ILO 135. sz. egyezményének (az üzemi képviselők védelméről és kedvezményeiről) megsértése. Vele együtt a 87. sz. és 98. sz. egyezmény is sérelmet szenved. Több esetben a szakszervezeti tisztségviselő munkaviszonyát kívánták a munkáltatók megszüntetni úgy, hogy a felsőbb szakszervezeti szerv egyetértését nem kérték ki, illetőleg magának a szakszervezet megalakulásának a tényét vonták kétségbe.

Az is előfordult, hogy az egyetértési jog alapján a hozzájárulást meg nem adó felsőbb szakszervezeti szerv döntését a joggal való visszaélés címén tá-

madták meg a bíróság előtt. Egy olyan esetben, ahol a szakszervezeti tisztségviselőnek megszüntették a munkaviszonyát, a munkáltató szabályos értesítése dacára nem vették tudomásul, hogy van felsőbb szakszervezeti szerv, amelytől az elbocsátáshoz szükséges egyetértést meg kellett volna kérni. Különben is a hivatkozott indok átszervezés, létszámleépítés volt.

Amikor ezek az érvek megdőltek, a munkáltató azt kezdte vitatni, hogy egyáltalán szabályszerű volt-e a szakszervezet létrejötte, az alapszabály megfelelt-e az ügyintézés és a szakszervezet tevékenységének, szervezése jó volt-e, mennyi volt a tagdíj, hogyan történt annak fizetése. Minderre azon az alapon került sor, hogy a szakszervezet postacíme nem volt azonos a munkáltató címével. Végül is az érintett szakszervezeti tisztségviselő védettségi jogosultságát tették kétség tárgyává, mivel a felmondás nem sokkal az új szakszervezet megalakulása után történt. Ezekkel a munkáltató az ILO 87. sz. és 98. sz. egyezményét sértette meg, továbbá a magyar jog szerinti egyesülési törvényt és a Munka Törvénykönyve II. fejezetét. Az ügy több mint három évig húzódott a bíróság előtt, végül a munkavállalónál – mivel elhelyezkedett – a munkaviszony helyreállítása tekintetében érdekmúlás következett be, a munkáltatónál a vezetőségben beállott változás folytán lehetőség nyílt egyezség kötésre és így az ügy érdemi ítélet nélkül zárult.

Hasonlóan egyezséggel zárult egy másik ügy is, igaz, ott a bíróság által jóváhagyott egyezséggel, ahol a munkáltató rendkívüli felmondással élt, mert álláspontja szerint a szakszervezeti tisztséget betöltő munkavállaló a munkaidőkedvezményt jogellenesen vette igénybe.

A felmondást jogellenesnek kimondó és a szakszervezeti tisztségviselő munkaviszonyát helyreállító ítélet született egy olyan ügyben, ahol a munkáltató a szakszervezeti tisztségviselőt szakszervezeti tevékenységének munkaidőn kívül folytatott tevékenysége miatt sújtotta rendkívüli felmon-

dással. A tényálláshoz tartozott, hogy a munkáltató a munkavállalókat – köztük a szakszervezeti tagokat is – hátrányosan érintő cikket jelentett meg egy helyi lapban. A szakszervezeti tisztviselő ügyvivői minőségében az ott szereplő tényállást megcáfoló nyilatkozatot tett. A következmény rendkívüli felmondás lett. A viszonylag rövid átfutású bírósági eljárás során a bírósági ítélet a munkáltató jogsértő eljárását megállapította és a szakszervezeti tisztviselőt betöltő munkavállaló munkaviszonyának kérelmére történt helyreállításáról döntött. Az adott ügyben az ILO 98. sz. egyezménye

szenvedett csorbát. Azokban az esetekben is, amikor a munkáltató azért nem szünteti meg felmondással a szakszervezeti tisztviselő munkaviszonyát közvetlenül, mert mind előkérdést, a felsőbb szakszervezeti szervet a szakszervezeti tisztviselő hozzájárulásának megtagadása miatt támadja joggal való visszaélés címén a bíróság előtt, az ILO egyezmények betartását sérti (ILO 98. sz. és 135. sz. egyezménye).

*

Eseteinkben a bíróság hosszabb-rövidebb idő alatt minden ügyben elutasította a munkáltató ilyen jellegű

keresetét. Bizonyítást nyert ugyanis, hogy a munkáltató egyetlen célja az aktivitást kifejtő tisztviselő eltávolítása volt. Mindez azonban végső soron nemcsak az érintett munkavállaló zaklatása volt, de a szakszervezeti tagok körében is elbizonytalanodást keltett és ily módon az egyesülési törvény kellő érvényre juttatását akadályozta.

Összefoglalva, az ILO egyezmények jogalkotásunkban kellő súlyt kaptak és csupán a jogalkalmazás hiányosságai jelentenek problémát.

Dr. Szebehelyi Klára

Keserű szájíz a cukorgyárban

Az alábbi írásból kiviláglik: érdemes harcolni azokért a jogokért, amelyeket a törvények a szakszervezeteknek biztosítanak. Kiss József esete példaként szerepelt a fenti, jogsértéseket felsoroló összefoglalóban.

Napjainkra a cukorgyarak döntő hányada külföldi kézbe került, így a hatvani, a selypi és a szolnoki is. Sok helyen azonban a külföldi tőke nem oldotta meg a gyárak helyzetét – a legtöbb cukorgyár veszteséget termel. Például a szolnoki cukorgyár, tavalyi mérlege szerint 500 millió forint veszteséggel zárta az évet, annak ellenére, hogy mára a külföldi cég vezeti. A hatvani-selypi cukorgyár – a tulajdonos ugyanaz – szintén hiánnyal zárta a 94-es évet, és ezt tetézte a két gyár vezetősége, illetve a vezetőség és a dolgozók között egyre erősödő és lassan elmergesedő ellentét.

*

A Heves Megyei Hírlap 1994 november 14-i számában megjelent, „Védeni a cukorpiacot, különben nagy baj lesz” című, Domonkosi Imre vezérigazgatóval készített interjú bombaként hatott a Mátra Cukor Rt. dolgozói körében. Az az ebben az évben alakult szabad szakszervezet nevében Kiss József ügyvivő határozottan tiltakozott a vezérigazgató kijelentései ellen a Hírlap december 5-i számában. A Zagyva Menti Cukorgyarak Szabad Szakszervezete és a vezérigazgató viszonya korábban sem volt zökkenőmentes. Domonkosi Imre nem tájékoztatta a szakszervezetet az 1995. évi munkarendtervezetről, mellyel – és ezt kifogásolta a szakszervezet – megszegte a Munka Törvénykönyve 202-es para-

grafusát. Kiss József ügyvivő a Hírlapban megjelent válaszcikkében meglehetősen keményen bírálta a vezérigazgató és más vezetők szakmai hozzáértését és működését, amire hamarosan megkapta rendkívüli felmondását, miszerint olyan nyilatkozatot tett, ami a cég jó hírét csorbítja.

Kiss szerint azonban a cég, nevezetesen a selypi részleg jó hírét épp a vezérigazgató csorbította az újságcikkével, amelynek állításait ő tételesen cáfolta. Az ügyvivő, aki a Mátra Cukor Rt. selypi cukorgyarájánál 1981-től mint gépszerelő-lakatos dolgozott, azt is kijelentette, hogy nem dolgozik rosszabbul a selypi gyár, csak hogy gyaníthatóan a hatvani gyárban erős selyp-ellenes lobby működik, amely egy esetleges leépítésnél szívesebben venné, ha a selypi gyárról bizonyosodna be, hogy nem hozzáértő kollektívát dolgoztat.

*

A két gyár közötti viszonyt tovább élezte a nemrég épült cukorsíló is, amelyet Hatvanban kezdtek el építeni, annak ellenére, hogy Selypen jobb minőségű cukrot képesek előállítani. A vezérigazgató egy korábbi munkásgyűlésen azt mondta: „Az épülő síló egyik üzemszéknek sem jelent előnyt, bárhol is épüljön fel”. Míg abban a bizonyos felháborodást keltő interjúban ez más-hogy hangzott: „Hatszáz ezer tonna répával és kétgyáras kampánnyal

számolunk. Ha ennél kevesebb áll rendelkezésre csak az egyik gyár üzemelhet. Ebben az esetben Hatvan kerülhet szóba, ezt a sílóépítés egyértelművé teszi”.

A történetnek azonban más tanúsága is van. Pénz beszél, a kutya pedig csak hadd ugasson – úgy is láncra van kötve – gondolhatnánk. Szerencsére azért az ebnek fogai is vannak és néha vissza is tud marni. A szakszervezeti vezetőnek pedig joga van ahhoz – ezt tette az elbocsátott Kiss József is –, hogy felmondása ellen egyeztetést kezdeményezzen. Kiss azzal érvelt, hogy ezt a nyilatkozatot nem mint magánszemély, hanem mint szakszervezeti vezető tette – így is írta alá a válaszcikket –, mivel a témáról előzőleg a szakszervezet egyeztetett. A szakszervezetet pedig megilleti a véleményalkotási jog.

*

Az eredménytelen egyeztetés után, immár az első fokú bíróságon a pert Kiss József megnyerte. A másodfokú tárgyalásra 1995 szeptember 13-án került sor. Előreláthatóan a munkáltató kénytelen lesz a szakszervezeti ügyvivő 7 havi bérét, a kamatokkal együtt kifizetni, némi kártérítéssel édesítve meg a cukorgyár falain kívül töltött időt.

Nedbál Miklós

„Ki volt adva, hogymeg szabad szóba állni velem”

– Gondolom a tiltakozó leveled megjelenése előtt sem voltál felhőtlen viszonyban a vezetőséggel...

– A vezérigazgató megmondta, az első percben, ahogy bejelentkeztünk, hogy nem örül ennek a szakszervezetnek, de most már ha van, nincs mit tenni.

– Azért bocsájtottak el, mert megjelentetett egy újságcikket...

– Azt állította a vezetőség, hogy én mint munkavállaló jelentettem meg azt a cikket, holott az aláírásom után odaírtam, hogy melyik szakszervezetnek vagyok a tisztségviselője. Erre azt mondta az elsőfokú bírósági tárgyaláson a bírónő, hogy Domonkos Imre vezérigazgató visszaélt a hatalmával. A vezérigazgató a tárgyalások során még azt is kijelentette, hogy ő személy szerint előnyben részesíti azt a szakszervezetet, amellyel együtt tud működni – tehát közvetetten kimondta, hogy hátrányos megkülönböztetést tesz szakszervezetek között!

– A felmondásod után is szakszervezeti tisztségviselő maradtál – hogyan tudtad folytatni a szakszervezeti munkádat?

– Ki lettem tiltva a gyár mindkét telephelyéről. Ekkor Szebehelyi Klára ügyvédnő segítségével írtam egy levelet az intézkedés ellen, amelynek lett az eredménye, hogy kaptam egy irodát, és engedélyt is arra, hogy ott legyenek 14 órától 16 óráig. De csak az irodában, nem pedig a munkahelyen! Ebben az időben volt az üzemi tanács választás, így ahhoz újabb engedély kellett, hogy bemehessek mind a két telephelyre.

– A két telephely dolgozói között kiélesedett-e az ellentét?

– A két cukorgyár munkavállalói között sohasem volt ellentét, ez vezetőségi szinten mozgott. Egyszer megkérdezte tőlem az egyik főnök, hogy tudok-e arról, hogy a hatvani üzem dolgozói haragszanak a selypi dolgozókra, mert örültek volna, ha leáll a gyár (ugyanis szennyvízelvezetési gondjuk volt). Ekkor elmentem Hatvanba, és utánajártam a dolognak, de mint kiderült, a hatvani dolgozóknak semmi ilyesmiről nem

volt tudomásuk. Ebben az időben zajlott a cukorrépa-kampány, amikor is csak a vezetők mozogtak a két telephely között, ezeket a híreket csak ők szállíthatták.

– A szakszervezeti tagok hogyan ítélik meg a tevékenységedet?

– Jelenleg 75-80 tagunk van, és egyre többen lépnek be a szakszervezetbe. Sokan még most is zsebből fizetik be a tagszervezeti díjat, mert ha a fizetésükből vonatnák le, akkor a vezetőség megtudná, hogy tagok. Mert volt ám olyan, hogy keresték a szakszervezeti tagokat! Még az is ki volt adva, hogy

nem szabad szóba állni velem a telephelyen! Most már javult a helyzet, az emberek túlnyomó többsége túltette magát a kezdeti félszen.

– Milyen témákban van még konfliktus a szakszervezet és a vezetőség között?

– A kampány alatt mi pihenőnapokon is dolgoztunk. Ha ez így volt, akkor a munkavállalóknak vagy 100 százalékos bér jár, vagy szabad nap és 50 százalékos bér. Ezt a pénzt nem kaptuk meg mióta ez a törvény életbe lépett, és ezt próbáljuk meg visszamenőleg kifizettetni a munkáltatóval. Végül hadd mondjam el: másodfokon is megnyertem a pert. Szeretném megköszönni a LIGA, illetve a VDSZSZ hatvani ügyvivőjének, Kóczián Bélának a segítségét. *N.M.*

PDSZ-tábor Esztergomban

Augusztus 15 és 18 között került sor a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete immár hagyományos nyári táborára. A tábor oktatóprogramját – amely az amerikai tanárszakszervezet által kidolgozott, ám a PDSZ ügyvivői által továbbfejlesztett szakszervezeti tisztségviselő-képző módszerre épült – párhuzamosan két csoportban mintegy 40 résztvevő sajátította el. A csoportvezetők, Molnár Péter és Sió László rákérdeztek mindazokra a problémákra, amelyek az oktatási intézményekben nap mint nap előfordulnak.

Érdekes volt megfigyelni, hogy a pedagógusok, arra a kérdésre, melyek a legürgetőbb feladatok az iskolákban, azt vetették fel, hogy az oktatási színvonalat kell emelni, rátermett vezetőket kell ki nevezni, meg kell változtatni az oktatási profilt – magyarul: több tanfolyamot, szakkört, nyelvi képzést kell az oktatási programba iktatni. Csupa olyan feladat és cél, amely nem elsősorban a munkahelyi biztonságával, és a megélhetésükkel kapcsolatos. Természetesen ezt követően szó volt mindezekről, arról, hogyan kell jó kollektív szerződést kötni, mit lehet tenni a tervezett létszámleépítésekkel szemben, hiszen a szakszervezeti illetve a közalkalmazotti tanács magatartás megtanulása volt a fő célja a négynapos oktatástábornak. Azonban megdöbbentő, hogy az a pedagógusréteg, amely az utóbbi időben szinte semmilyen kompenzációt nem kapott a társadalom súlytó infláció,

vagy a gazdasági megszorító csomagok ellen, még mindig elsődlegességet tulajdonít a szakmájának, a munka végzés színvonalának, és a jövő generáció fejlődésének.

A résztvevők elmondták, hogy a társadalomban még mindig jellemző a pedagógus-ellenes szemlélet. Ugyanakkor az egy hónappal több fizetett szabadságon kívül valóban nincs mit irigyelni más szakmáknak. Szakszervezeti nézőpontból pedig a helyzet abszurd: A leépítésekről például az önkormányzatok határoznak, a szakszervezet viszont csak az intézményvezetővel tárgyalhat aggályairól. Ugyanúgy: a bérek az esetek többségében a bértábla szerinti béreket jelentik, béremelésről – ami a piaci szféra leginkább látványos és zsebre menő érdekkonfliktusa – az iskolák nagy részénél szó sem lehet. A dologi kiadásokra szinte egyáltalán nincs pénz, a bérek fedezetét, pedig rendszeresen későn kapják meg az önkormányzatok.

Ebben a helyzetben tessék tárgyalni és kollektív alkut kötni! Márpedig ez a realitás, és a résztvevők ilyen típusú tárgyalási helyzetgyakorlatokat végeztek a program végén. Mert konszenzusra kell jutni. Nem csak intézményvezetők, igazgatók és tanárok, nevelők között, hanem a pedagógusok igényes, az oktatási színvonalat szem előtt tartó szemlélete és a költségvetés csak a gyermeklétszámot elismerő magatartása között is.

K.L.

HOPPÁ!

A nagykanizsai régió egyik vállalatánál tartott kollektív szerződés-módosító tárgyalás munkáltatói javaslatairól a szűkszavú jegyzőkönyv az alábbiak szerint emlékezik meg:

– ha a szakszervezeti vezetők egy munkaterületre mennek, akkor előtte tájékoztassák erről azon munkaterület vezetőjét.

– a szakszervezeti vezetők ne akadályozzák munkájukban a dolgozókat.

– ha a szakszervezeti vezetők megbeszélést kívánnak folytatni a dolgozókkal munkaidő alatt, akkor kérjék a munkaterület üzemvezetőjének engedélyét, hogy a dolgozót a munkájukból kivehessék.

– írásos tájékoztatót a hirdetőtáblára helyezték és ne a falakra.

Akaratlanul is a régi, rosszérzésű képek jönnek elő a jegyzőkönyv olvasójában, akinek kínjában további javaslatok is eszébe jutnak.

Miért kell tájékoztatni egy ügyvivő munkavállalók közé érkezéséről az üzemvezetőt? Hoppá! Valamikor, ha a vezér egy évben egyszer végigsétált az üzemben, előtte mindenki takarított, friss munkaruhában villogott – talán még vigyorognia is kellett az elégedettségtől. Csak nem jutottak el a szakszervezet képviselői is ilyen szintig, hogy idő kell a fogadásuk méltó előkészítésére? Már ismerős lehetne az elv, hogy a LIGA-nál nem a kirakat a vizsgálat tárgya!

Ne akadályozzuk a dolgozókat munkájukban? Ne bizony! Hoppá! Melyik is az a szakszervezet, amely nem házasodott össze párttal, munkáltatóval és nem vált ezek elgondolásainak hordozóivá? Ha egy cégnél van ilyen – és az említett cégnél van – akkor az a dolgozók szabad akaratából

létrejött szervezet, és bármennyire is valószínűtlen de érdekvédelmi célból alakult, a vállalt hatékonyságát is szem előtt tartva éppen az akadályok megszüntetését hivatott megoldani. Még jó, hogy a védelemre rászoruló tag érdekeivel harmonizáltan!

A tagokkal történő megbeszéléshez engedély kell. Ismét hoppá: világos, nem mindegy, hogy ki a riportalany. Még olyan is akadhat – a fene vinné el azt a fecsegőt – aki igazságtalannak érez valamit a munkaterületén és az ebből fakadó modortalanságból még el is merészelni mondani azt választott képviselőjének! További javaslat: munkatárs környéken, valamint papír és ceruza nem lehet a szakszervezetisnél! (További ötletek közzétételétől eltekintünk, mert még belekerülne a következő tárgyalás javaslatai közé.) Remélhetőleg a munkáltató képviselőjének nem lesz kötelező az ügyvivő és a tag megbeszélésén jelen lenni...

Abban is bízunk, hogy írásos tájékoztató csak a helyére – hoppá, egy matrica minek számít? – kerül (mindenki számára láthatóan) és nem a cég által kijelölt helyszínen meghatározott, sörccímke méretű hirdetőtáblán. Így szóba jöhetne az is, hogy a táblára fel nem férő anyagok WC- falfirka megoldású közlése csak a tagság által használt helyiségekben alkalmazható, pecséttel érvényesítve.

Munkahelyi együttműködési szellem, 1995, Magyarország. Erre inni kell, mi mást is lehetne, mint egy korsó Kanizsai Koronát...

Nemes Lajos

A LIGA HARSONA szerkesztősége értesíti a Tisztelet Olvasókat, valamint a LIGA tagszervezeteit, hogy az újság lapzártája a hónap második hetének péntekjé. Kéziratokat, fényképeket, véleményeket továbbra is várunk, levélben vagy faxon, a LIGA Szakszervezetek címére.

Magánszemélyektől apróhirdetéseket ingyenesen közlünk.

A szerk.

Nagy zakót vált

Senkit ne tévesszen meg, hogy Nagy Sándort egyelőre még nem vették be a kormányba. Majd beveszik. Nem is ez a kínos benne. Végül is, ha valaki a kormányzó párt tagja, az ilyesmi megeshet. Ugyan a LIGA elvileg ellenzi, hogy szakszervezeti funkcionáriusok politikai, ne adj isten kormányzati felelősséget fogadjanak el. Végül is Nagy Sándor nem a LIGA tagja, s az MSZOSZ a jelek szerint egyáltalán nem tart attól, hogy a pártpolitika besűrűdik a szakszervezeti-érdekvédelmi politikába. A kínos az, hogy milyen feladatot akarnak rábízni.

Mert, teszem azt, ha lenne egy szakszervezeti, vagy érdekvédelmi miniszter, aki e szervezetek, a munkavállalók érdekeit képviselné a többiek ellenében – ahogy ezt az SZDSZ és Bokrosék vélték – talán még lenne is valami értelme a dolognak. (A maga veszélyével együtt.) Ám, mint ahogy ezt a jelöltől ömagától is többször megtudhattuk, erről szó nincs. Ő gazdasági szakember, politikus, tehát a kormány programját képviselné. És itt van a bibi. Mert egy szimpla pártpolitikust tényleg olyan posztra helyezhet a pártja, amilyenre akar. Node a legnagyobb kikiáltott, foszladozó, de mégiscsak legnagyobb érdekvédelmi szervezet vezetője, az mégiscsak más. Hogy lehet rablóból pandúr valaki? Illetve éppen fordítva: pandúrból rabló? A szakértelem itt is hasonló ... Hogy Nagy politikusnak indult és éppen a Párt helyezte hajdanán a szakszervezetek élére? Ez igaz. De az a párt már nincsen, abból a pártból Nagy jó ér-zékkel kimaradt és hosszú ideig, ha ellenünkre is sokszor, de mintha szakszervezeti politikát próbált volna csinálni. Képes volt a SZOT-ból MSZOSZ-t varázsolni, melyet a LIGA-val együtt felvettek a Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetségébe. Ezek után, zakót váltva, átülni az egyik szociális partner székéből, a másik, az ellenfél székébe, az több lett volna mint furcsa. Kínos. Szerencse, hogy nem sikerült. Node, ki tudja mi lesz a következő húzás? S hogy furcsa lesz-e, vagy kínos is?

teőke

LIGA HARSONA

A LIGA SZAKSZERVEZETEK TÁJÉKOZTATÓJA
VI. Évfolyam, 8-9. Szám

Kiadja a LIGA Elnöksége

Felölös kiadó:

Kosda Béla

Felölös szerkesztő:

Kozák László

Cím:

LIGA Szakszervezetek

1146 Budapest, Thököly út 156.

Telefon: 251-2300, fax: 251-2288